

DECIZIE Nr. 34/2017 din 15 mai 2017

EMITENT: ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE - COMPLETUL PENTRU
DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT
PUBLICATĂ ÎN: MONITORUL OFICIAL NR. 803 din 11 octombrie 2017

Text editat prin produsul informatic legislativ LEX EXPERT.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 34
din 15 mai 2017

Dosar nr. 4.106/1/2016

Judecător Gabriela Elena Bogasiu - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului Judecător

Doina Popescu - pentru președintele delegat al Secției I civile
Judecător Rodica Dorin - pentru președintele Secției a II-a civile
Judecător Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Mirela Vișan - judecător la Secția I civilă
Nina Ecaterina Grigoraș - judecător la Secția I civilă
Carmen Georgeta Negrilă - judecător la Secția I civilă
Sorinela Alina Macavei - judecător la Secția I civilă
Adina Georgeta Nicolae - judecător la Secția I civilă
Roxana Popa - judecător la Secția a II-a civilă
Marian Budă - judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Trănică Teau - judecător la Secția a II-a civilă
Cosmin Horia Mihăianu - judecător la Secția a II-a civilă
Lucia Paulina Brehar - judecător la Secția a II-a civilă
Emanuel Albu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Claudia Marcela Canacheu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Cezar Hîncu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Viorica Trestianu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Rodica Florica Voicu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept competent să judece sesizarea ce formează obiectul Dosarului nr. 4.106/1/2016 este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 27⁵ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Ileana Peligrad, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale privind dezlegarea modului de interpretare a dispozițiilor art. 182 și art. 183 din Codul de procedură civilă, în sensul de a se stabili dacă acțiunea introdusă prin e-mail/fax, în ultima zi a termenului ce se socotește pe zile, după ora la care activitatea încetează la instanță, este socotită a fi făcută în termen.

După prezentarea referatului cauzei de către magistratul-asistent, constatând că nu sunt chestiuni prelabile de discutat sau excepții de invocat, președintele completului, doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prelabile.

ÎNALTA CURTE,
deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, a constatat următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Prin încheierea de ședință de la 28 noiembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 35.438/3/2016, Curtea de Apel București - Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea modului de interpretare a dispozițiilor art. 182 și art. 183 din Codul de procedură civilă, în sensul de a se stabili dacă acțiunea introdusă prin e-mail/fax, în ultima zi a termenului ce se socotește pe zile, după ora la care activitatea încetează la instanță, este socotită a fi făcută în termen.

2. Cererea de pronunțare a hotărârii prealabile a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 19 decembrie 2016 cu nr. 4.106/1/2016.

II. Temeiul juridic al sesizării

3. Articolul 519 din Codul de procedură civilă stipulează următoarele:

"Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată".

III. Normele de drept intern care formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

4. Codul de procedură civilă

Art. 182 alin. (1): "Termenul care se socotește pe zile, săptămâni, luni sau ani se împlinește la ora 24,00 a ultimei zile în care se poate îndeplini actul de procedură".

Alin. (2): "Cu toate acestea, dacă este vorba de un act ce trebuie depus la instanță sau într-un alt loc, termenul se va împlini la ora la care activitatea încetează în acel loc în mod legal, dispozițiile art. 183 fiind aplicabile".

Art. 183 alin. (1): "Actul de procedură depus înăuntrul termenului prevăzut de lege prin scrisoare recomandată la oficiul poștal sau depus la un serviciu de curierat rapid ori la un serviciu specializat de comunicare este socotit a fi făcut în termen".

Alin. (2): "Actul depus de partea interesată înăuntrul termenului prevăzut de lege la unitatea militară ori la administrația locului de deținere unde se află această parte este, de asemenea, considerat ca făcut în termen".

Alin. (3): "În cazurile prevăzute la alin. (1) și (2), recipisa oficiului poștal, precum și înregistrarea ori atestarea făcută, după caz, de serviciul de curierat rapid, de serviciul specializat de comunicare, de unitatea militară sau de administrația locului de deținere, pe actul depus, servesc ca dovadă a datei depunerii actului de către partea interesată".

IV. Expunerea succintă a procesului

5. Prin Cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale cu nr. 35.438/3/2015, reclamantul A a solicitat, în contradictoriu cu pârâta B, ca instanța, prin hotărârea ce o va pronunța, să oblige pârâta să îi acorde grupa I de muncă, în procent de 100%, pentru activitatea desfășurată ca salariat al acesteia și să îi elibereze adeverință în acest sens.

6. Tribunalul București - Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, prin Sentința civilă nr. 3.848 din 12 aprilie 2016, a admis excepția lipsei calității procesuale pasive a pârâtei B și a respins ca fiind introdusă împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă.

7. Prin cererea de apel înregistrată pe rolul Curții de Apel București, Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, reclamantul a solicitat respingerea excepției lipsei calității procesuale pasive a pârâtei și trimiterea cauzei la prima instanță în vederea evocării fondului.

8. La termenul de judecată din 28 noiembrie 2016, din oficiu, Curtea de Apel București a invocat excepția tardivității apelului și a pus în discuție admisibilitatea și necesitatea sesizării instanței supreme cu pronunțarea unei hotărâri prin care să dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept, legate de interpretarea dispozițiilor art. 182 și art. 183 din Codul de procedură civilă, în sensul de a se stabili dacă acțiunea introdusă prin e-mail/fax, în ultima zi a termenului ce se socotește pe zile, după ora la care activitatea încetează la instanță, este socotită a fi făcută în termen.

V. Motivele reținute de titularul sesizării care susțin admisibilitatea procedurii

9. Instanța de sesizare a apreciat ca fiind îndeplinite cerințele de admisibilitate a sesizării, conform art. 519 din Codul de procedură civilă, și anume:

1. existența unei cauze aflate în curs de judecată;
2. cauza să fie soluționată în ultimă instanță;
3. cauza care face obiectul judecării să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;
4. ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;
5. chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

10. Primele trei condiții de admisibilitate sunt îndeplinite, întrucât litigiul în legătură cu care s-a formulat sesizarea este în curs de judecată, curtea de apel investită cu soluționarea apelului urmează să soluționeze cauza în ultimă instanță, prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești care, potrivit art. 634 alin. (1) pct. 4 din Codul de procedură civilă, este definitivă, iar cauza care face obiectul judecării se află în competența legală a unui complet de judecată al curții de apel investit să soluționeze pricina.

11. Cât privește admisibilitatea sesizării din perspectiva celei de-a patra condiții privind ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată, Curtea reține că procedura sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept are o natură juridică sui generis, care se circumscrie unui incident procedural ivit în cursul procesului al cărui obiect îl constituie chestiunea de drept de care depinde soluționarea pe fond a cauzei.

12. În jurisprudența sa anterioară (Decizia nr. 1 din 18 noiembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 43 din 20 ianuarie 2014, Decizia nr. 2 din 17 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 257 din 9 aprilie 2014, Decizia nr. 8 din 27 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 431 din 17 iunie 2015 etc.), Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a reținut în mod constant că obiectul sesizării l-ar putea constitui atât o chestiune de drept material, cât și una de drept procedural dacă, prin consecințele pe care le produce, interpretarea și aplicarea normei de drept au aptitudinea să determine soluționarea pe fond a cauzei, rezolvarea raportului de drept dedus judecării.

13. De asemenea, prin Decizia nr. 9 din 4 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 26 mai 2016, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit că în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă cererea de chemare în judecată și reprezentarea convențională a persoanei juridice în fața instanțelor de judecată nu se pot face prin mandatar persoană juridică, nici prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă, reținându-se că este îndeplinită condiția ca, de lămurirea acestei chestiuni de drept, să depindă soluționarea pe fond a cauzei, deoarece "modul în care ar urma să fie interpretat și aplicat textul de lege cu privire la care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile influențează și soluția pe fond a cererii deduse judecării".

14. S-a învederat că excepția tardivității, ca și excepția lipsei dovezii calității de reprezentant prezintă impedimente procesuale pentru judecarea pe fond a cauzei, având un efect final peremptoriu, motiv pentru care, pentru identitate de rațiune și având în vedere și jurisprudența anterioară a Înaltei Curți de Casație și Justiție, apreciază ca fiind îndeplinită și condiția ca, de lămurirea chestiunii de drept prezentate, să depindă soluționarea pe fond a cauzei. Această interpretare asigură atingerea scopului legii (ratio legis), respectiv asigurarea unei practici judiciare unitare.

15. În opinia Curții, chestiunea de drept identificată prezintă și caracter de noutate, fiind îndeplinită și ultima condiție, întrucât, asupra acesteia, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat prin niciunul

dintre modurile prevăzute de lege, nu a făcut obiectul unui recurs în interesul legii și nici al unei cereri pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

16. Modalitatea de transmitere a cererilor de chemare în judecată prin mijloacele de comunicare e-mail/fax este un fenomen în continuă creștere, iar textele legale a căror interpretare se solicită pot primi mai multe interpretări diferite ce necesită lămurirea prin mecanismul hotărârii prealabile, pentru asigurarea dreptului de acces la instanță inclus în dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

17. De asemenea reprezintă un element de noutate în procedura civilă distincția instituită de legiuitor (art. 182 din Codul de procedură civilă), din punctul de vedere al împlinirii termenelor procedurale, între actele de procedură ce nu trebuie depuse, în mod necesar, la instanță [alin. (1)] și actele ce trebuie depuse, în mod obligatoriu, la instanța de judecată sau în alt loc [alin. (2)]. În același sens reprezintă un element de noutate noțiunea de serviciu specializat de comunicare inclusă în art. 183 din Codul de procedură civilă.

18. Se mai arată, în acest context, utilitatea sesizării instanței supreme și din perspectiva opiniilor divergente exprimate în materie, prin soluții de practică judiciară, fără să se poată constata cristalizarea unei jurisprudențe suficient articulate în vreunul din sensuri, cât să lipsească de obiect și efect real, util, prezenta sesizare.

19. Se menționează ca jurisprudență relevantă la nivelul secției Decizia civilă nr. 1.219/87/2015, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 43.658/3/2014/a1 și Decizia civilă nr. 1.249/09.03.2016, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 1.219/87/2015.

20. Într-o primă opinie exprimată în cadrul Deciziei nr. 1.219/87/2015, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 43.658/3/2014/a1 s-a apreciat că: "dispozițiile art. 183 alin. (1) din Codul de procedură civilă se interpretează în sensul că actul de procedură depus la un serviciu specializat de comunicare este socotit a fi făcut în termen, indiferent de data înregistrării cererii la instanță, cu condiția să fie transmis, conform înregistrării cu data transmiterii prin fax, până la data la care activitatea încetează în mod legal la instanță, cu respectarea art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

21. De aceea, cererea transmisă prin fax de apelant, în ultima zi a termenului, dar după închiderea programului de lucru la instanță, a fost în mod corect apreciată ca fiind tardivă".

22. Prin cea de-a doua opinie exprimată în cadrul Deciziei civile nr. 1.249/09.03.2016, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 1.219/87/2015, s-a arătat că: "Art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă condiționează depunerea actului de programul de lucru al instanței, scopul legiuitorului fiind evident de obținere a datei certe în condițiile art. 93 alin. (5) enunțat anterior. Dacă în privința actelor depuse prin poștă, servicii specializate de curierat, unități militare sau locuri de deținere, data certă se obține prin eliberarea recipisei, a înregistrării sau atestării făcute pe actul depus de către serviciul specializat sau unitățile menționate, în cazul actelor depuse de parte personal, prin fax sau e-mail data certă se obține doar prin aplicarea ștampilei de intrare a instanței și nu prin data înregistrării faxului sau e-mailului".

VI. Punctul de vedere al completului de judecată

23. Opinia exprimată de instanța de sesizare este în sensul că cererea de chemare în judecată este socotită ca fiind formulată în termen dacă a fost transmisă prin fax sau prin e-mail până la data la care activitatea încetează în mod legal la instanță, cu respectarea art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

24. Potrivit art. 89 alin. (1) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1.375/2015, cu modificările ulterioare, denumit în continuare Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, "Programul de lucru al instanțelor este de 8 ore zilnic, timp de 5 zile pe săptămână; programul începe, de regulă, la ora 8,00 și se încheie la ora 16,00".

25. Conform art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă, dacă este vorba de un act ce trebuie depus la instanță, cum este și cererea transmisă prin fax/e-mail, termenul se va împlini la ora la care activitatea încetează la instanță în mod legal (respectiv la ora 16,00). În toate cazurile se va lua în considerare ca dovadă a datei depunerii actului data înscrisă pe cererea de fax/e-mail ca dată de

transmitere, aceasta fiind înregistrarea făcută de serviciul specializat de comunicare, conform dispozițiilor art. 183 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

26. Prin urmare, nu interesează data când se aplică viza de înregistrare la instanță, ci se verifică ca faxul/e-mailul să fie transmis în ultima zi a termenului, însă până la data terminării programului de lucru al instanței.

27. Acesta este și sensul dat de dispozițiile art. 183 alin. (1) din Codul de procedură civilă care prevăd că actul de procedură depus înăuntrul termenului prevăzut de lege [deci cu respectarea dispozițiilor art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă] prin scrisoare recomandată, la oficiul poștal, sau depus la un serviciu de curierat rapid ori la un serviciu specializat de comunicare este socotit a fi făcut în termen.

28. Transmiterea unei cereri prin fax sau prin poștă electronică se asimilează cu depunerea cererii personal de parte, în ambele situații, existând obligația ca depunerea cererii să se realizeze la instanță, până la ora la care activitatea încetează în mod legal.

29. Concluzionând, dispozițiile art. 183 alin. (1) din Codul de procedură civilă se interpretează în sensul că actul de procedură depus prin fax sau prin e-mail este socotit a fi făcut în termen, indiferent de data înregistrării cererii la instanță, cu condiția să fie transmis, conform înregistrării cu data transmiterii prin fax, până la data la care activitatea încetează în mod legal la instanță, cu respectarea art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

30. Teza potrivit căreia cererea poate fi depusă prin fax sau prin e-mail până la ora 24,00 a ultimei zile a termenului, potrivit art. 182 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nu ține seama de faptul că acțiunea este un act ce trebuie depus la instanță, fiind deci aplicabil art. 182 alin. (2) din actul normativ anterior menționat.

31. Susținerea potrivit căreia data înregistrării cererii transmise prin fax/e-mail este data certă rezultată prin aplicarea vizei de înregistrare lipsește de efecte dispozițiile art. 183 alin. (3) din Codul de procedură civilă ce reglementează ca dovadă a depunerii actului: "înregistrarea făcută de serviciul specializat de comunicare".

32. Este adevărat că, potrivit art. 94 alin. (1) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, "actele de sesizare a instanței depuse personal sau prin reprezentant, sosite prin poștă, curier ori fax sau în orice alt mod prevăzut de lege, se depun la registratură, unde, în aceeași zi, după stabilirea obiectului cauzei, primesc, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, dată certă și număr din aplicația ECRIS", însă nu se poate aprecia ca dovadă a depunerii cererii data certă, deoarece se opun dispozițiile art. 183 alin. (3) din Codul de procedură civilă, în măsura în care se apreciază că prin serviciu specializat de comunicare se înțelege și transmiterea cererii prin fax/e-mail.

33. Având în vedere situația particulară a transmiterii cererii prin fax/e-mail, în sensul că înregistrarea făcută de serviciul specializat de comunicare prin fax/e-mail se referă la două momente, cel al transmiterii actului și cel al primirii actului la instanță, instanța apreciază că dovada depunerii actului o reprezintă data transmiterii actului, independent de momentul la care faxul/e-mailul este efectiv primit la instanță, aceasta deoarece art. 183 alin. (1) din Codul de procedură civilă se referă la actul de procedură "depus".

34. Această interpretare a textelor legale face diferențiere între cererea trimisă prin serviciul poștal și care poate fi depusă la serviciul poștal până la ora 24,00 a ultimei zile a termenului și cererea transmisă prin fax/e-mail ce trebuie transmisă numai până la ora la care activitatea încetează în mod legal la instanță, distincția rezultând din prevederile art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

VII. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

35. Punctul de vedere al apelantului reclamant a fost în sensul că cererea de chemare în judecată este socotită a fi făcută în termen potrivit art. 182 alin. (1) din Codul de procedură civilă, dacă cererea a fost transmisă prin e-mail sau prin fax până la ora 24,00 a ultimei zile în care se poate îndeplini actul.

36. Intimata pârâtă nu a exprimat un punct de vedere.

VIII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

37. Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Adresa nr. 2.580/C/4675/III-5/2016 din 13 ianuarie 2017, a comunicat că, la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil, nu s-a verificat și nu se verifică practică judiciară în problema de drept care formează obiectul sesizării Curții de Apel București.

38. Din analiza punctelor de vedere și a hotărârilor judecătorești transmise de Curțile de Apel s-au identificat două orientări jurisprudențiale, după cum urmează :

39. Într-o primă opinie, majoritară, s-a apreciat că acțiunea introdusă prin e-mail/fax, în ultima zi a termenului ce se socotește pe zile, după ora la care activitatea încetează la instanță, nu este socotită a fi făcută în termen.

40. În exprimarea acestei opinii s-a avut în vedere faptul că, potrivit art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă, dacă este vorba de un act ce trebuie depus la instanță sau într-un alt loc, termenul se va împlini la ora la care activitatea încetează în acel loc în mod legal, iar dispozițiile art. 183 din Codul de procedură civilă conduc la concluzia că pentru a se îndeplini actul de procedură predarea acestuia trebuie să se conformeze programelor de lucru ale instituțiilor prevăzute la art. 183 din Codul de procedură civilă.

41. Prin urmare, dacă prin nerespectarea programului de lucru s-a ajuns la depășirea termenului imperativ, intervine decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

42. Cu privire însă la cererile introduse prin e-mail/fax în afara programului de lucru al instanței (8,00 - 16,00 conform art. 89 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești), în condițiile prevăzute de dispozițiile art. 94 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești există doar posibilitatea înregistrării acestora în ziua de lucru următoare.

43. S-a avut în vedere și Decizia Curții Constituționale nr. 605 din 22 septembrie 2016 potrivit căreia trimiterea actelor de procedură prin fax sau poștă electronică a fost asimilată depunerii personale la instanță, iar, pentru a exista certitudinea recepționării în termenul legal al acestora de către instanța de judecată, în condițiile Codului de procedură civilă, trebuie să se adreseze instanței, în termen și până la închiderea programului de lucru.

44. De asemenea s-a arătat că, întrucât, ca orice normă specială, dispozițiile art. 183 din Codul de procedură civilă nu pot fi aplicate prin analogie, actul de procedură transmis prin fax/e-mail va fi considerat ca fiind săvârșit în termen doar dacă data la care a fost înregistrat la instanță - iar nu data trimiterii efectuate prin asemenea mijloace de comunicare - se situează înainte de împlinirea termenului, interpretare exprimată și în doctrina de specialitate. Întrucât programul de lucru se încheie la ora 16,00, cererile trimise prin fax/e-mail vor primi dată certă abia a doua zi, astfel încât ele sunt considerate tardive.

45. S-a considerat că, prin această interpretare, se asigură o aplicare egală și nediscriminatorie a dispozițiilor legale față de toți justițiabilii (ubi eadem est ratio, eadem lex esse debet sau ubi eadem est ratio, ibi eadem solutio esse debet).

46. Totodată, la adoptarea acestor soluții s-a avut în vedere faptul că și vechiul Cod de procedură civilă recunoaște posibilitatea comunicării actelor de procedură prin mijloace alternative, în măsura în care este asigurată cerința asigurării transmiterii textului și a confirmării primirii acestuia, din dispozițiile art. 104 din vechiul Cod de procedură civilă rezultând implicit faptul că actul trebuie depus în timpul programului de lucru al instituției la care este depus, fiind evident în ceea ce privește actele de procedură trimise prin poștă, singurele menționate expres, că acestea nu pot fi depuse în afara programului de lucru al oficiului poștal.

47. Au fost considerate relevante în acest sens și prevederile art. 94 alin. (1) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești prin care se arată că: "Actele de sesizare a instanței, depuse personal sau prin reprezentant, sosite prin poștă, curier ori fax sau în orice alt mod prevăzut de lege, se depun la registratură, unde, în aceeași zi, după stabilirea obiectului cauzei, primesc, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, dată certă și număr din aplicația ECRIS".

48. De asemenea s-a avut în vedere că deși se permite părții să trimită actul de procedură prin poștă electronică sau fax, ceea ce înseamnă că partea poate face acest lucru oricând în decursul celor 24 de ore ale unei zile, dacă actul nu este trimis în programul de lucru al instanței, acesta va fi înregistrat abia ziua următoare, considerându-se depus în ziua înregistrării, și nu în aceea a trimiterii.

49. S-a apreciat că această concluzie rezultă din art. 182 alin. (2), care vorbește despre depunerea actului în interiorul programului de lucru, referirea la art. 183 însemnând că dacă partea nu a reușit să se încadreze în programul de lucru al instanței, ea poate apela la serviciile poștei sau ale unui serviciu de curierat rapid, dacă dorește ca manifestarea sa de voință în sensul efectuării actului de procedură să fie avută în vedere ca fiind făcută în ziua respectivă.

50. Într-o a doua opinie, minoritară, s-a considerat că acțiunile/căile de atac trimise prin e-mail/fax în ultima zi a termenului ce se socotește pe zile libere după ora la care activitatea a încetat la instanță se consideră ca fiind formulate în termen, în considerarea următoarelor argumente:

51. S-a apreciat că, prin raportare la textul legal, noțiunea de "depus" ar exclude situația transmiterii prin fax sau e-mail a manifestării de voință a subiectului de drept. Rațiunea instituirii obligației de depunere a actelor până la momentul închiderii programului de lucru constă în posibilitatea subiectului de drept de a intra în posesia unei dovezi materiale. Prin specificul transmiterii prin fax sau e-mail a actului, subiectului de drept i se creează automat o dovadă digitală a manifestării voinței sale care până la proba contrară poate fi prezentată înaintea instanței de judecată și este aptă de a produce efecte juridice. Alin. (2) al art. 182 din Codul de procedură civilă instituie o obligație suplimentară în sarcina subiecților de drept care nu poate fi interpretată prin analogie și, implicit, extinsă și asupra situațiilor de transmitere prin fax sau e-mail.

52. Astfel, conform dispozițiilor art. 182 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul care se socotește pe zile, săptămâni, luni sau ani se împlinește la ora 24,00 a ultimei zile în care se poate îndeplini actul de procedură.

53. Cu toate acestea, prevederile alin. (2) al aceluiași articol statuează că, atunci când este vorba despre un act ce trebuie depus la instanță sau într-un alt loc, termenul se va împlini la ora la care activitatea încetează în mod legal, dispozițiile art. 183, ce reglementează situația actelor depuse la poștă, servicii de curierat, unități militare sau locuri de deținere, fiind aplicabile.

54. Apelul nu este "un act care trebuia depus la instanță" conform dispozițiilor menționate, astfel că nu se impunea depunerea lui înainte de expirarea programului instanței, respectiv înainte de ora 16,00, ca o excepție de la dispozițiile art. 182 alin. (1), între cele două texte de lege existând în mod evident o lipsă de coerență legislativă, întrucât ambele se referă la "acte ce trebuie depuse în instanță".

55. Pe de altă parte, ora 16,00 ca oră la "care activitatea încetează" în instanță nu poate fi reținută, întrucât este lipsită de temei legal și nu trebuie confundată cu activitatea personalului care deservește instanța.

56. În acest context au fost menționate și dispozițiile art. 149 alin. (4), art. 154 alin. (6), respectiv cele ale art. 241 alin. (3) din Codul de procedură civilă, conform cărora comunicarea actelor de procedură se poate face și prin poșta electronică, precum și cele ale art. 199 alin. (1) din același act normativ, care prevăd că: "Cererea de chemare în judecată, depusă personal sau prin reprezentant, sosită prin poștă, curier, fax sau scanată și transmisă prin poștă electronică ori prin înscris în formă electronică, se înregistrează și primește dată certă prin aplicarea ștampilei de intrare".

57. La rândul lor, dispozițiile art. 94 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești prevăd că actele de sesizare a instanței depuse personal sau prin reprezentant, sosite prin poștă, curier ori fax sau în orice alt mod prevăzut de lege, se depun la registratură, unde, în aceeași zi, după stabilirea obiectului cauzei, primesc, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, dată certă și număr din aplicația ECRIS.

58. De asemenea, art. 471 alin. (3) din Codul de procedură civilă stipulează că, "în cazul în care cererea de apel nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege, președintele instanței sau persoana desemnată de acesta care primește cererea de apel va stabili lipsurile și îi va cere apelantului să completeze sau să modifice cererea de îndată, dacă este prezent și este posibil, ori în scris, dacă apelul a fost trimis prin poștă, fax, poștă electronică sau curier".

59. Lipsa oricăror mențiuni la comunicarea actelor de procedură de către părți prin fax ori poștă electronică se explică prin faptul că data și ora emiterii unor astfel de mijloace de comunicare sunt specificate pe înscris în cazul faxului, respectiv păstrate în e-mail în cazul comunicării prin poștă electronică, astfel că nu se impune o mențiune specială în acest sens.

60. Situația este diferită doar în ceea ce privește modalitățile de comunicare a actelor de procedură menționate în dispozițiile art. 183 din Codul de procedură civilă, unde legiuitorul a considerat că este necesar să precizeze în ceea ce privește condițiile pe care trebuie să le îndeplinească actul de procedură depus prin poștă, servicii specializate de curierat, unități militare sau locuri de deținere, pentru a putea fi socotit în termen.

61. Întrucât legiuitorul a prevăzut că un act poate fi depus în instanță prin poștă, fax, poștă electronică sau servicii de curierat, se apreciază că, în lipsa unei distincții exprese din partea legiuitorului în sensul că unora li se aplică dispozițiile art. 182 alin. (1) din Codul de procedură civilă, iar altora, dispozițiile art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă, o astfel de interpretare adaugă la lege și creează o situație

discriminatorie între persoane aflate în situații similare ori cel puțin comparabile, nesocotind dispozițiile art. 6 și art. 8 din Codul de procedură civilă.

62. În consecință, s-a apreciat că dispozițiile art. 182 alin. (1) se aplică tuturor actelor comunicate prin oricare dintre modalitățile prevăzute de legiuitor: poștă, poștă electronică, fax, curierat, astfel că actul de sesizare al instanței, depus prin e-mail/fax, în ultima zi a termenului ce se socotește pe zile, după ora 16,00, este considerat a fi făcut în termen.

IX. Opinia doctrinei

63. În emiterea opiniei de specialitate solicitate în cadrul prezentei sesizări, Universitatea "Nicolae Titulescu" din București - Facultatea de Drept s-a apreciat că, în interpretarea dispozițiilor art. 182 și art. 183 din Codul de procedură civilă, acțiunea introdusă pe e-mail/fax, în ultima zi a termenului care se socotește pe zile, după ora la care activitatea încetează la instanță, nu este socotită a fi făcută în termen.

64. Opinia Institutului Național al Magistraturii asupra problemei de drept relevate este aceea că actul de procedură expediat instanței judecătorești prin poștă electronică sau fax va fi considerat în termen dacă ora faxului sau a mesajului electronic se situează înainte de ora 16,00, oră la care încetează activitatea instanței în mod legal, potrivit dispozițiilor art. 89 alin. (1) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, cu argumentarea potrivit căreia reperul pentru stabilirea orei de încetare a activității instanței trebuie să fie unul comun tuturor instanțelor judecătorești, respectiv ora 16,00, la care încetează programul de lucru, iar art. 183 din Codul de procedură civilă nu privește trimiterea actului de procedură prin e-mail sau prin fax, ci exclusiv prin modalitățile expres enumerate de acest text legal, neexistând nicio rațiune pentru ca o astfel de transmitere să fie inclusă între cazurile prevăzute de art. 183 din Codul de procedură civilă, care presupun un interval de timp mai mare între data depunerii actului de procedură și data înregistrării acestuia.

65. În punctul de vedere exprimat de Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași - Facultatea de Drept s-au exprimat două opinii:

- prima în sensul că acțiunea introdusă prin e-mail/fax, în ultima zi a termenului ce se socotește pe zile, după ora la care activitatea încetează la instanță, este socotită a fi făcută în termen, deoarece transmiterea prin fax sau prin poștă electronică nu presupune un interval de timp de ordinul zilelor și nici chiar al orelor, neexistând nicio rațiune de a fi asimilată sau inclusă între cazurile prevăzute de art. 183 din Codul de procedură civilă, care presupun un interval de timp mai mare între data depunerii actului și data înregistrării la instanță, aceasta din urmă fiind data transmiterii/recepționării actului prin fax/e-mail către instanță, apreciindu-se că actul este depus în termen dacă este transmis până la ora 24,00 a ultimei zile în care actul putea fi îndeplinit, aplicându-se strict regula înscrisă în art. 182 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fără a se recurge la coroborarea cu prevederile art. 183 din același act normativ;

- a doua în sensul că o cerere transmisă prin fax/e-mail, în ultima zi a termenului ce se socotește pe zile, după ora la care activitatea încetează la instanță, este tardivă, considerându-se că lipsa menționării faxului/e-mailului în conținutul art. 183 din Codul de procedură civilă s-ar explica prin faptul că sunt singurele mijloace de comunicare, care nu asigură ab initio înregistrarea cererii prin serviciul de registratură al instanței.

X. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Curții Constituționale

66. La nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție nu a fost identificată jurisprudență relevantă cu privire la problema de drept dedusă judecării.

67. Prin Decizia nr. 605 din 22 septembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 2 din 3 ianuarie 2017, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

68. Nu a fost identificată jurisprudență comunitară sau a drepturilor omului cu privire la problema de drept enunțată.

XI. Raportul asupra chestiunii de drept

69. Prin rapoartele întocmite s-au conturat două opinii, după cum urmează:

70. Într-o primă opinie s-a apreciat, referitor la admisibilitatea sesizării, că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile de dezlegare a unor chestiuni de drept, întrucât, în cauză, se constată că hotărârile judecătorești identificate în capitolul "Jurisprudența instanțelor naționale în materie" relevă existența unei practici judiciare consistente la nivelul tuturor curților de apel, ceea ce demonstrează faptul că problema de drept a cărei interpretare se solicită și-a pierdut caracterul de nouitate, astfel încât scopul preîntâmpinării instituirii unei practici neunitare nu mai poate fi atins.

Pe fondul cauzei s-a concluzionat că, în interpretarea dispozițiilor art. 182 și art. 183 din Codul de procedură civilă, acțiunea introdusă prin fax sau poșta electronică, în ultima zi a termenului care se socotește pe zile, după ora la care activitatea încetează la instanță, nu este socotită a fi făcută în termen, cu motivarea că problema de drept ce face obiectul prezentei sesizări a fost dezlegată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 605 din 22 septembrie 2016, care a interpretat dispozițiile art. 182 alin. (2), prin raportare la prevederile art. 183 din Codul de procedură civilă, în cazul transmiterii actelor procedurale prin fax sau prin poșta electronică, în sensul asimilării acestor metode de comunicare cu depunerea personală la instanță și nu cu trimiterea efectuată prin oficiul poștal, serviciul de curierat ori alt serviciu specializat de comunicare, astfel cum s-a reținut în considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 605 din 22 septembrie 2016, care, în opinia judecătorilor-raportori, are caracter obligatoriu atât în privința considerentelor, cât și a dispozitivului.

71. Într-o a doua opinie, sub aspectul obligativității Deciziei Curții Constituționale nr. 605/2016 asupra hotărârii prealabile ce urmează a se pronunța în prezenta cauză, prin raportul întocmit s-a reținut că Decizia Curții Constituționale nr. 605/2016 nu se poate opune cu putere de lucru judecat, întrucât interpretarea și aplicarea legii constituie atributul exclusiv al instanțelor de judecată, iar unificarea jurisprudenței este atributul exclusiv al Înaltei Curți de Casație și Justiție, potrivit art. 126 alin. (1) și (3) din Constituție, pe când Curtea Constituțională, conform art. 146 lit. d) din Constituție, are rolul de a verifica conformitatea legii cu Constituția.

Verificarea pe care Curtea Constituțională a făcut-o în Decizia nr. 605/2016 asupra conformității art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă cu unele prevederi ale Constituției nu privește propriu-zis modul de interpretare și de aplicare a legii, ci numai înțelesul său contrar Constituției, iar conformitatea textului legal cu Constituția s-a verificat de către Curtea Constituțională pornind de la interpretarea de legalitate pe care instanța a dat-o art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă, astfel cum a fost menționată în încheierea de sesizare a Curții Constituționale.

Atât deciziile Curții Constituționale, cât și cele ale Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțate în soluționarea recursului în interesul legii și în hotărâri prealabile, ca acte jurisdicționale, au caracter obligatoriu, atât în ceea ce privește considerentele, cât și dispozitivul.

Întrucât interpretarea legii de către Curtea Constituțională, în soluționarea unei excepții de neconstituționalitate, este un control concret, limitat la verificarea conformității legii cu Constituția, raționamentul juridic al instanței de contencios constituțional nu poate avea în vedere toate interpretările pe care norma le-ar putea primi în procesul de aplicare a legii, astfel cum se întâmplă cu prilejul soluționării unui recurs în interesul legii sau cu prilejul pronunțării unei hotărâri prealabile.

Din acest motiv, din perspectiva interpretării legii, nu ar trebui opus caracterul obligatoriu al deciziei Curții Constituționale, într-un proces declanșat în scopul unificării practicii judiciare în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție. Această practică ar face ca unificarea jurisprudenței de către Înalta Curte de Casație și Justiție să fie limitată la interpretarea de legalitate dată în prima decizie a Curții Constituționale care interpretează textul de lege creator de divergență, cu toate că decizia Curții Constituționale nu se bucură de putere de lucru judecat cu privire la aspectele noi deduse interpretării Înaltei Curți de Casație și Justiție în procesul de unificare a jurisprudenței, care nu au fost niciodată analizate și care, astfel, ar rămâne nesoluționate.

Respingerea sesizării adresate Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru unificarea jurisprudenței, datorată caracterului obligatoriu al Deciziei Curții Constituționale nr. 605/2016, înseamnă a statua că nicio altă interpretare de legalitate a art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă, cu excepția celei cuprinse în considerentele deciziei Curții Constituționale amintite, nu mai este posibilă, contrar art. 29 alin. (3) al Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările ulterioare, care impune o atare limitare doar în cazul admiterii excepțiilor de neconstituționalitate, iar nu a respingerii excepției de neconstituționalitate, respingere dispusă în Decizia nr. 605/2016.

În ceea ce privește fondul sesizării, în cea de-a doua opinie, s-a considerat că, în interpretarea dispozițiilor art. 182 și art. 183 din Codul de procedură civilă, acțiunea introdusă prin fax sau poșta electronică, în ultima zi a termenului care se socotește pe zile, după ora la care activitatea încetează la instanță, trebuie socotită a fi făcută în termen, întrucât faxul și e-mailul prezintă caracteristicile unor "servicii specializate de comunicare" la care face referire art. 183 alin. (1) din Codul de procedură civilă, ca modalități de comunicare acceptate de lege și realizate prin intermediul serviciilor de telefonie, respectiv de internet, care nu sunt supuse unui program de lucru, de vreme ce acestea sunt funcționale și accesibile în mod continuu până la ora 24,00 a ultimei zile a termenului.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție

72. Asupra admisibilității sesizării sunt incidente dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora "dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată".

73. Din cuprinsul prevederilor legale enunțate anterior se desprind condițiile de admisibilitate pentru declanșarea procedurii de sesizare în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, condiții care trebuie să fie întrunite în mod cumulativ.

74. În doctrină, ele au fost identificate după cum urmează: existența unei cauze aflate în curs de judecată; instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție să judece cauza în ultimă instanță; cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza; soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere; chestiunea de drept a cărei lămurire se cere să fie nouă; chestiunea de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

75. Procedând la analiza asupra admisibilității sesizării, se constată că primele trei condiții sunt îndeplinite, întrucât Curtea de Apel București este legal investită cu soluționarea unor cereri de apel, litigiile având natura juridică a unor conflicte de muncă, ceea ce conferă competență exclusivă, în primă instanță, tribunalului, conform art. 208 din Legea dialogului social nr. 62/2011, republicată, cu modificările și completările ulterioare, iar hotărârile pronunțate de tribunal sunt supuse numai apelului conform art. 214 din Legea nr. 62/2011, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Instanța supremă a fost sesizată de un complet din cadrul Curții de Apel București, investit cu soluționarea cauzelor în ultimă instanță potrivit dispozițiilor art. 208 raportat la art. 214 din Legea nr. 62/2011, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 96 pct. 2 și art. 483 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

76. Condiția de admisibilitate referitoare la caracterul esențial al chestiunii de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei pendinte în care se ridică este îndeplinită, deoarece, față de obiectul cauzei, de interpretarea dispozițiilor art. 182 și art. 183 din Codul de procedură civilă depinde soluționarea pe fond a cauzei, în funcție de soluția adoptată cu privire la excepția tardivității depunerii actului de procedură prin fax sau e-mail.

77. De asemenea este îndeplinită și cerința noutății chestiunii de drept supuse interpretării care, potrivit art. 519 din Codul de procedură civilă, reprezintă o condiție distinctă de admisibilitate. Caracterul de noutate se pierde pe măsură ce chestiunea de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor, în urma unei interpretări adecvate, concretizată într-o practică judiciară consacrată.

78. Examenul jurisprudențial efectuat a relevat interesul în formularea unei cereri pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile în scopul prevenirii apariției și perpetuării unei practici neunitare, devenind actuală cerința interpretării și aplicării normelor de drept relevante.

79. Textul art. 519 din Codul de procedură civilă mai prevede condiția ca Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat asupra problemei de drept ce face obiectul sesizării pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile sau ca această problemă să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare. În legătură cu chestiunea de drept adusă în dezbatere se reține că Înalta Curte de Casație și Justiție nu a dezlegat problema care constituie obiect al sesizării.

80. Prin urmare, se constată că sunt îndeplinite toate condițiile de admisibilitate privind declanșarea procedurii hotărârii prealabile, din perspectiva art. 519 din Codul de procedură civilă.

81. Prin Decizia nr. 605 din 22 septembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 2 din 3 ianuarie 2017, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

82. Sub aspectul obligativității Deciziei Curții Constituționale nr. 605/2016 asupra hotărârii prealabile ce urmează a se pronunța în prezenta cauză, în ceea ce privește modul de interpretare a dispozițiilor art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă, se reține că interpretarea și aplicarea legii constituie atributul exclusiv al instanțelor de judecată, iar unificarea jurisprudenței este atributul exclusiv al Înaltei Curți de Casație și Justiție, așa cum reiese din prevederile art. 126 alin. (1) și (3) din Constituție potrivit cărora "Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege", iar "Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale".

83. Verificarea pe care Curtea Constituțională a făcut-o în Decizia nr. 605/2016 asupra conformității art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă cu unele prevederi ale Constituției nu privește propriu-zis modul de interpretare și de aplicare a legii, ci numai înțelesul său contrar Constituției, întrucât art. 146 lit. d) din Constituție stabilește în competența Curții Constituționale numai atribuția de a hotărî asupra excepțiilor de neconstituționalitate, privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești. Altfel spus, Curtea Constituțională are competența exclusivă să verifice dacă excepțiile de neconstituționalitate privitoare la legi și ordonanțe, ridicate în fața instanțelor judecătorești, sunt întemeiate sau nu.

84. În schimb, în cadrul mecanismului de unificare a jurisprudenței instanțelor judecătorești de către Înalta Curte de Casație și Justiție, prin pronunțarea unei hotărâri prealabile sau a unui recurs în interesul legii, sunt analizate toate interpretările pe care instanțele de judecată le dau unei norme de drept în procesul de aplicare a legii, aspecte care excedează excepția de neconstituționalitate.

85. Potrivit art. 517 alin. (4), art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă și art. 11 alin. (3) al Legii nr. 47/1992, republicată, cu modificările ulterioare, deciziile Curții Constituționale și cele ale Înaltei Curți de Casație și Justiție în materia unificării jurisprudenței pe calea pronunțării unei hotărâri prealabile sau a unui recurs în interesul legii sunt acte jurisdicționale cu forță obligatorie, atât în ceea ce privește considerentele, cât și dispozitivul, însă această caracteristică se circumscrie doar considerentelor decisive, care fundamentează și explică soluția adoptată în limitele atribuțiilor recunoscute prin legea fundamentală Înaltei Curți de Casație și Justiție și Curții Constituționale.

86. Respingerea sesizării adresate Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru unificarea jurisprudenței, în considerarea caracterului obligatoriu al Deciziei Curții Constituționale nr. 605/2016, ar însemna să se statueze că nicio altă interpretare de legalitate a art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă, cu excepția celei menționate în considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 605/2016, nu ar mai fi posibilă, cu toate că în această decizie s-a decis respingerea excepției de neconstituționalitate. O atare interpretare ar nesocoti dispozițiile art. 29 alin. (3) al Legii nr. 47/1992, republicată, cu modificările ulterioare, potrivit cărora numai prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale nu mai pot face obiect al excepției de neconstituționalitate, ceea ce înseamnă că, în cazul respingerii unei excepții de neconstituționalitate, pot fi invocate alte excepții de neconstituționalitate ale aceluiași text legal, în care pot fi aduse în discuție noi interpretări date textului legal, contrare prevederilor constituționale.

87. Pe fond, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că problema de drept cu a cărei dezlegare de principiu a fost investită prin prezenta sesizare este următoarea: "Dacă, în interpretarea dispozițiilor art. 182 și art. 183 din Codul de procedură civilă, acțiunea introdusă prin e-mail/fax, în ultima zi a termenului care se socotește pe zile, după ora la care activitatea încetează la instanță, este socotită a fi făcută în termen".

88. În exercitarea rolului de interpretare și aplicare unitară a legii, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, analizând sesizarea, rapoartele întocmite de judecătorii-raportori, punctul de vedere al părții, opiniile specialiștilor, precum și problema de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

89. Regula de calcul al termenelor este stabilită de art. 182 alin. (1) din Codul de procedură civilă care prevede că ele se împlinesc la ora 24,00 a ultimei zile în care se poate îndeplini actul de procedură, în cazul termenelor socotite pe zile, săptămâni, luni sau ani.

90. Excepția de la această regulă este prevăzută la alin. (2) al art. 182 din Codul de procedură civilă și se referă la actele ce trebuie depuse la instanță sau într-un alt loc, când termenul se împlinește la ora la care activitatea încetează în acel loc în mod legal, dispozițiile art. 183 fiind aplicabile.

91. Astfel, deși termenele se socotesc pe zile întregi, actul trebuie depus la instanță până la ora închiderii registraturii instanței.

92. Pentru persoanele care nu pot ajunge la sediul instanței în vederea depunerii actelor de procedură, art. 183 alin. (1) din Codul de procedură civilă a instituit o facilitate și a prevăzut că acestea pot fi depuse și în alte locuri, respectiv la oficiul poștal, la un serviciu de curierat rapid ori la un serviciu specializat de comunicare.

93. În mod evident, deși termenele se socotesc pe zile întregi, termenul se va împlini, conform art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la ora închiderii oficiului poștal, a serviciului de curierat rapid ori a serviciului specializat de comunicare.

94. În acest sens se interpretează sintagma "dispozițiile art. 183 fiind aplicabile" cuprinsă la alin. (2) al art. 182 din Codul de procedură civilă.

95. Potrivit art. 183 alin. (1) din Codul de procedură civilă, "Actul de procedură depus înăuntrul termenului prevăzut de lege prin scrisoare recomandată la oficiul poștal sau depus la un serviciu de curierat rapid ori la un serviciu specializat de comunicare este socotit a fi făcut în termen".

96. Totodată, alin. (2) al aceluiași articol prevede că "Actul depus de partea interesată înăuntrul termenului prevăzut de lege la unitatea militară ori la administrația locului de deținere unde se află această parte este, de asemenea, considerat ca făcut în termen".

97. În aceste cazuri, recipisa oficiului poștal, precum și înregistrarea ori atestarea făcută, după caz, de serviciul de curierat rapid, de serviciul specializat de comunicare, de unitatea militară sau de administrația locului de deținere, pe actul depus, servesc ca dovadă a datei depunerii actului de către persoana interesată [art. 183 alin. (3) din Codul de procedură civilă].

98. Pe lângă depunerea actelor procedurale personal sau prin reprezentant, prin poștă, curier rapid ori printr-un serviciu specializat de comunicare, Codul de procedură civilă prevede posibilitatea transmiterii actelor prin metode rapide, instantanee, respectiv faxul și poșta electronică [art. 148 alin. (2), art. 149 alin. (4), art. 199 alin. (1), art. 154 alin. (6), art. 241 alin. (3), art. 471 alin. (3) din Codul de procedură civilă].

99. Cu toate acestea, dispozițiile art. 183 din Codul de procedură civilă, norme speciale, care nu pot fi aplicate prin analogie, nu fac referire și la aceste două metode de transmitere a actelor procedurale.

100. Prin urmare, problema care s-a ridicat a fost aceea dacă, în interpretarea dispozițiilor art. 182 și art. 183 din Codul de procedură civilă, actul procedural introdus prin fax ori poștă electronică, în ultima zi a termenului care se socotește pe zile, după ora la care încetează activitatea instanței, este socotit a fi făcut în termen.

101. Cererile trimise prin poșta electronică sau prin fax nu pot cădea sub incidența dispozițiilor prevăzute de art. 183 alin. (1) din Codul de procedură civilă, având în vedere și prevederile art. 183 alin. (3) din același act normativ, care prevăd, în mod expres, că recipisa oficiului poștal, precum și înregistrarea ori atestarea făcută de serviciul de curierat rapid sau de serviciul specializat de comunicare servește ca dovadă a datei depunerii actului de către partea interesată, or, în cazul actelor de procedură transmise pe fax sau poștă electronică, nu există o prevedere similară.

102. În acest sens sunt avute în vedere și dispozițiile art. 199 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora cererea de chemare în judecată, depusă personal sau prin reprezentant, sosită prin poștă, curier, fax sau scanată și transmisă prin poștă electronică ori prin înscris în formă electronică, se înregistrează și primește dată certă prin aplicarea ștampilei de intrare, operațiuni care pot fi efectuate doar până la ora la care activitatea instanței încetează în mod legal.

103. Cu toate acestea, legea permite ca, în cazul în care un act de procedură nu a fost depus la instanță de parte personal sau prin reprezentant sau nu a fost transmis instanței prin poștă, curier, fax sau scanat și transmis prin poșta electronică ori prin înscris în formă electronică, până la ora la care activitatea instanței încetează în mod legal, astfel că nu a fost înregistrat și nu a primit dată certă prin aplicarea ștampilei de intrare, în conformitate cu prevederile art. 199 din Codul de procedură civilă, să fie socotit depus înăuntrul termenului prevăzut de lege, dacă a fost depus prin scrisoare recomandată la oficiul

poștal sau depus la un serviciu de curierat rapid ori la un serviciu specializat de comunicare, cu condiția de a fi depus până la ora 24,00 a ultimei zile a termenului prevăzut de lege.

104. Cu alte cuvinte, fiind o derogare de la regula înscrisă în art. 182 alin. (2) din Codul de procedură civilă, numai actul de procedură depus prin scrisoare recomandată la oficiul poștal sau depus la un serviciu de curierat rapid ori la un serviciu specializat de comunicare, cu condiția de a fi depus până la ora 24,00 a ultimei zile a termenului prevăzut de lege este prezumat de lege ca socotit a fi făcut în termen, nu și cazul comunicării prin fax sau e-mail, care, nefiind în mod expres menționat în cuprinsul art. 183, nu poate fi extins pe cale de interpretare.

105. Toate actele depuse prin fax sau e-mail după ora încheierii programului de lucru al instanței sunt înregistrate a doua zi, fiind considerate depuse la data înregistrării, în conformitate cu prevederile art. 199 din Codul de procedură civilă.

106. Așadar, în situațiile supuse analizei, ceea ce produce consecințe juridice cu privire la depunerea în termen a unui act de procedură este data înregistrării înscrisului la instanță, care trebuie efectuată în interiorul termenului procedural, iar nu data trimiterii actului prin poșta electronică sau prin fax, chiar și după închiderea activității instanței.

Pentru aceste considerente, în temeiul art. 521 cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, în Dosarul nr. 35.438/3/2016 și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 182 și art. 183 din Codul de procedură civilă, actul de procedură transmis prin fax sau poșta electronică, în ultima zi a termenului care se socotește pe zile, după ora la care activitatea încetează la instanță, nu este socotit a fi depus în termen.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 15 mai 2017.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
GABRIELA ELENA BOGASIU

Magistrat-asistent,
Ileana Peligrad
